

Diplomová práce:

Pojetí svobody u Nikolaje Berd'ajeva, 135 s.

Jméno a příjmení (student): Bc. Vojtěch Šimek.....

Oponent: PhDr. Josef Bartoň, Th.D.

Posudek oponenta:

Candidatus magisterii Bc. Vojtěch Šimek předkládá k obhajobě diplomovou práci, která se pohybuje na pomezí dějin filozofie a spirituální teologie, což ostatně příznačně zrcadlí podvojný či hraniční charakter filozoficko-náboženského díla Nikolaje Berd'ajeva. Za hlavní cíl si vytkl *prezentovat pojetí svobody Nikolaje Berd'ajeva (první část práce) a ve světle především křesťanského učení ho kriticky reflektovat (druhá část práce)*.

Diplomová práce se skládá ze dvou relativně autonomních celků (1. *Pojetí svobody u Nikolaje Berd'ajeva*, 2. *Reflexe a srovnání*). V prvním se autor pokusil uchopit a obecněji představit Berd'ajevovo chápání *svobody* jako jedné z klíčových kategorií jeho filozoficko-náboženského uvažování a za souřadnice si zvolil myslitelův životní osud (mj. je zde hojně a vhodně využíváno odkazů na Berd'ajevův vlastní životopis) a tvorbu. V druhém kandidát provádí příhodné porovnání s několika ruskými souputníky N. Berd'ajeva (Losskij, Frank, Bulgakov). Průběžně konfrontuje myslitelovy úvahy především také s pohledem katolickým.

Co do **rozsahu**, spis výrazně více než dvojnásobně přesahuje (asi 210 „normostran“!) minimální délku předepsanou pro magisterskou diplomovou práci (na KTF UK už tak dost značnou – 80 „normostran“). Korpus použitých pramenů (v českém nebo německém překladě) a odborných publikací uvedených v **seznamu literatury** a charakter odkazů v textu práce také ukazují na rozhled dostatečný pro úspěšné sepsání diplomové práce.

Z **metodického hlediska** by bylo na místě v úvodních pasážích se šíře, soustavněji a přehledněji věnovat shrnutí současného stavu bádání a jeho konkrétních (hlavně českých) výsledků. Především myslím, že by stálo za to prostě věnovat celou jednu kapitolku soustavnější kritické prezentaci (jakési „recenzi“) čerstvé česky psané rozsáhlé studie (jde o loni obhájenou disertaci z FF UP v Olomouci Martina JABŮRKA *Koncept svobody v eschatologickém existencialismu Nikolaje Berd'ajeva*), která se tematicky s polem zájmu Šimkovy práce (hlavně v první části) poměrně rozsáhle protíná a na niž koneckonců Šimek (logicky) dosti často odkazuje. Autor by takto koneckonců mohl už na začátku jasně vymezit přínos své vlastní práce a mohl by asi i podstatně ušetřit prostor (tj. svou poněkud hypertrofovanou práci prostě významně zkrátit), například v pasážích představujících Berd'ajevův tvůrčí životopis či základní myšlenková východiska.

Chci také upozornit na skutečnost, že v předložené diplomové práci se v zásadě pracuje především s českými překlady (zčásti pak s texty německými, které v případě převzetí citace autor překládá do češtiny). V obecnosti je samozřejmě možné, ba žádoucí odkazovat na již publikované české překlady. V případě „českého Berd'ajeva“ je však zdá se spolehlivost překladů leckdy problematická (výše již zmíněný M. Jabůrek to v autoreferátu ke své disertaci /s. 2, pozn. 7/ formuluje kulantně: *české překlady se vyznačují kolísavou kvalitou a neustálenou terminologií* – a problém řeší tak, že všechny citace sám přímo *ad hoc* překládá z ruštiny) a náš kandidát si to také podle všeho sám uvědomuje (viz pozn. 135 na s. 38, kde odmítá termín *ličnosť* převádět jako *osobnost*; naproti tomu bez výhrad přejímá např. citaci /s. 53, ř. 6/ z překladu *Vlastního životopisu* od Markéty Válkové /Refugium Velehrad-Roma

2005/, která signalizuje překladatelčinu chabost:¹ ...protože k Bohu jsou nepoužitelné naše kategorie...). Je snad škoda, že kol. Šimek nevyužil svou diplomovou práci k tomu, aby se samostatně pokusil důsledněji a přehledněji pracovat s terminologií (souvisí to pravda zčásti opět s faktem, že pramenné východisko práce leží v českých překladech, viz výše). Rozhodně by tedy stálo za to uvádět důsledně specifické Berďajevovy termíny aspoň při prvním výskytu také v originálním ruském znění (jak je to naznačeno např. v pozn. 198 na s. 49, kde je zmíněn ruský výraz „novizna“, nebo v pozn. 135 na s. 38, kde je stručně vyložena termín *ličnosť*) – bylo by jistě možné se opřít nejen o pracovní kontrolu jednotlivých míst s originály (arčíť u nás ne snadno dostupnými), ale i o sekundární literaturu – a snad opět nejvíce o již zmiňovanou disertaci Jabůrkovu.

Některé další drobné věcné výhrady:

- neuvádíme ... jeho druhé křestní jméno Alexandrovič, které má podle ruského zvyku po otci: spojení druhé křestní jméno je matoucí (ruské otčestvo je sice „druhé jméno“ v pořadí, ale nikoli křestní, funkčně je naopak spíše bližší příjmení)
- Hrihorije Skorovodu (dvakrát na s. 33 a 34): správná podoba příjmení ukrajinského myslitele je Skovoroda.
- Martin Jabůrek (vícekrát v odkazech i v seznamu literatury): má být Jabůrek

Pravopisná, gramatická, a redakční stránka práce je na standardní úrovni, ač se autor místy jistých poklesků a přehlédnutí nevystříhal.

Příklady pravopisných pochybení:

- univerza tvořeného dvěma subuniversity (s. 24, pozn. 78)
- universální (s. 81, ř. 28)
- zbošťuje (s. 19, ř. 5)
- povinnen (s. 44, 3. ř.)
- do plérómatu (s. 52, ř. 9; chceme-li podržet řecké délky, mělo by být plérómatu, nechceme-li, pak přepisujeme simplifikovaně pleromatu)
- interpunkce: doznalo ovšem určité deformace, míní Berďajev a dostalo se (s. 47, ř. 12; chybí čárka za vloženou větou)

Příklady gramatických (morfologických, syntaktických) lapsů:

- dualismus, ... jež je... (s. 23, ř. 17; místo jenž, podobně vícekrát)
- Zúčastnil se také sjezdu věnovanému (s. 20, ř. 16; místo věnovaného)
- když jí chápe (s. 48, ř. 17; podobně vícekrát)
- za zbytečně považuje jeho, jak říká, školometsky-scholastickou kůru (s. 10, pozn. 7)
- do eschatonu (s. 16, ř. 2, podobně i jinde): korektní by bylo skloňování eschat-a, eschat-u atd., ale doporučuji raději vyhnout se skloňování
- meónu (s. 33, 8. ř. a jinde): 1. výraz sám je „nestandardně“ utvořen – pochází z ř. to mé on (neutrum „nejsoucí“; nikoli z tvaru ón s délkou, který je uveden v pozn. 120 a který by znamenal maskulinum!), tedy mělo by být buď méon (s korektními etymologickými řeckými délkami) nebo raději „počeštěně“ meon (bez délek; bylo by to také v žádoucím souladu se slovy meontický, meontologie, meontogeneze, které jsou jinde v práci hojně užívány); 2. doporučuji vyhnout se skloňování (nechceme-li skloňovat meont-u...)
- Aristotelův zoón politikón (s. 40, pozn. 149; kromě chyb v přepisu délek je podstatné, že jde o neutrum, má tedy být: Aristotelovo zóon politikon)

Příklady redakčních přehlédnutí a chyb:

- po prvotním hříchum (s. 32, ř. 8)
- kvazizibytí (s. 51, pozn. 206; místo kvazibytí)

¹ Na okraj připomínám, že právě na konto Berďajevova *Vlastního životopisu* překladatelka a redaktor (M. Altrichter) obdrželi anticenu *Zlatý skřípec* za nejhorší překlad roku 2005. Obecně kandidátovi doporučuji k publikacím z produkce Refugia značnou obezřetnost – vedle několika kvalitních děl (R. Dittman, K. Sládek, M. Vepřek) vydalo řadu textů pro seriózní práci stěží použitelných, především právě překladů (Athanasios, Cyril Jeruzalémský, N. V. Gogol, N. Berďajev, Jiří Novotný...).

- *Losskij se obhajuje svobodu vůle* (s. 83, ř. 7; má být *obhajuje svobodu*, či *obhajuje se svobodou*?)

Stylisticky je práce celkově velmi dobrá, text je plynulý, bez nadsázky se dokonce dá říci, že (ač se autor žánrově drží odborného diskursu) text se v mnoha pasážích přímo „dobře čte“. Vyslovená neobratnost nebo temná formulace se vyskytne jen málokdy, např.:

- *jednoho z vyšších členů nacionálního socialismu* (s. 20, pozn. 60; má být asi: *představitelů*?)

- *v posmrtně vydaném „Říše ducha a říše císařova“ píše* (s. 48, ř. 14; je třeba doplnit např. slovo *spise*)

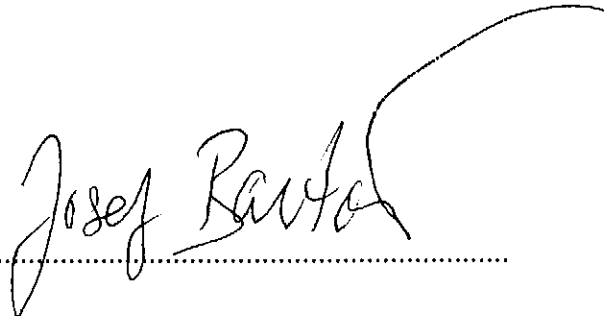
- *Böhme byl renesančním člověkem, který hluboce pocítoval jednotu všeho (Boha a přírody)* (s. 34; proč a v jakém smyslu je použit atribut *renesanční*?)

- *ideu o apokatastasis* (s. 36, ř. 1; spíše *úvahy o apokatastasis* nebo *ideu apokatastase*)

- *Berďajev se nespokojuje s tradičními pojetími o svobodě vůle* (s. 44, ř. 7; míněno asi: *s tradičními výklady o ...?*)

Jako celek se Šimkova práce vyznačuje potřebnou svědomitostí, práce s literaturou prozrazuje autorovo důkladné ponoření do tématu, formální zpracování je dobré, mám za to, že vytčený úkol byl splněn. S ohledem na uvedené klady i některé výtky (které ovšem komentují podrobněji nikoli proto, abych zpochybnil kvalitu celku, nýbrž aby si z chyb mohl náš kandidát vzít poučení) **doporučuji** spis k obhajobě a navrhuji jej hodnotit známkou **velmi dobře**.

V Praze dne 15. 1. 2010.

.....